

ایران

محوطه میراث جهانی بیابان لوت

بیابان لوت:

پدیده شگفت انگیز طبیعی جهان ایران

بیابان لوت به عنوان اولین میراث طبیعی ایران در چهلمین اجلاس میراث جهانی یونسکو در سال ۱۳۹۵ در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است. اصطلاحات جغرافیایی متنوعی از جمله بیابان و کویر به این پدیده پهناور طبیعی نسبت داده شده است. بیابان واژه‌ای بوم‌شناسی و اقلیمی

است. که پوشش گیاهی و حیات و میزان بارندگی در آن کم است و کویر به پست‌ترین نقاط داخلی مناطق بیابانی گفته می‌شود یعنی جایی که میزان نمک در آن بسیار زیاد است. بنابراین بیابان واژه جامع‌تری برای این پدیده به شمار می‌آید.

موقعیت و ویژگی‌ها جغرافیایی

این بیابان در جنوب شرقی ایران، در شرق کوه‌های مرکزی و رشته کوه‌های زاگرس، در میان سه استان خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان و کرمان گسترده شده است.

وسعت حوضه آبخیز بیابان لوت، حدود ۱۷۵ هزار کیلومتر مربع (یعنی یک دهم مساحت کشور) است. عرصه بیابان لوت با وسعت ۲۲۷۸۰/۱۵ کیلومترمربع و حریم حفاظتی آن نیز ۱۷۹۴۱/۳۴ کیلومترمربع شامل ریگ یلان، کلوت، نمکا، بستر رودخانه شور، گندم بریان، هامادای مرکزی، ارگ، ریگ جنوبی و ارگ مرکزی است که در این میان کلوت‌ها در غرب و ریگ یلان در شرق با چشم‌اندازی زیبا و شگفت‌انگیز خودنمایی می‌کنند.

چشم انداز تاریخی - باستان‌های لوت

در پای کوه‌های مشرف به بیابان بزرگ لوت آثاری از سکونت انسان از هزاره چهارم پیش از میلاد مسیح مشاهده شده است. بزرگترین ناحیه جمعیتی و استقرار تاریخی در دشت لوت با عنوان "شهداد" معروف است که در ۸۷ کیلومتری شمال شرقی شهر کرمان شهرت جهانی دارد. در حال حاضر شهداد نقش مهمی در پیوند دادن شمال و جنوب فلات ایران دارد.

میراث جهانی طبیعی بیابان لوت

بیابان لوت ویژگی‌های برجسته‌ی بسیاری دارد که در دنیا منحصر به فرد است. قرارگیری این منطقه در موقعیت فوق‌العاده خشک، وزش بادهای قوی، در دسترس بودن ته نشست رسوبات دریاچه‌ای برای توسعه کلوت‌ها، و وجود رسوبات ریزدانه شرایط مناسبی را برای ایجاد و تکامل عوارض زمین‌شناسی ویژه در بیابان لوت فراهم نموده است. پدیده‌های ژئومورفولوژیکی منحصر به فردی که در بیابان لوت طی هزاران سال شکل گرفته باعث شده به عنوان یک منطقه منحصر به فرد، دانشمندان و گردشگران زیادی را به خود جلب نماید. تا به حال مجموعه‌ای کامل با ویژگی‌های این بیابان در هیچ مکان دیگری از جهان ثبت نشده است. منطقه توسعه کلوت‌ها منطقه‌ای عاری از هرگونه پوشش گیاهی است. گزارشات حاکی از حداقل حضور زندگی حیوانات در این منطقه هستند. همچنین در بیابان لوت، تمام ویژگی‌ها و شکل‌های موجود در بیابان و کویر به صورت یک مجموعه کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند.

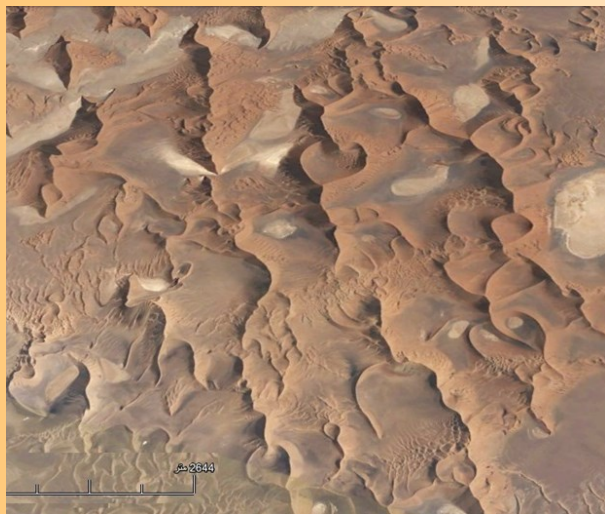
معیارهای جهانی بیابان لوت

این بیابان دارای نمونه‌ای از درجات عالی پدیده‌های طبیعی است که دارای اهمیت زیبایی‌شناختی و طبیعی استثنایی هستند.
- بلندترین تپه‌ی ماسه‌ای دنیا با بیش از ۴۷۵ متر ارتفاع
- بلندترین کلوت‌ها با بیش از ۱۵۵ متر ارتفاع و طولیترین آن‌ها در دنیا با بیش از ۴۰ کیلومتر طول

- نیکاه‌ها در حاشیه غربی لوت، در امتداد کلوت‌ها مشاهده می‌شوند، که با ارتفاع حدود ۱۲ متر جزء بلندترین‌ها در جهان محسوب می‌شود.

- قطب حرارتی زمین با بیش از ۷۰ درجه سانتیگراد در جنوب غربی ریگ یلان واقع شده است.

بیابان لوت مثالی برجسته از مراحل اصلی زمین در گذر زمان، فرآیندهای مهم زمین‌شناسی در توسعه فرم‌ها و ویژگی‌های مهم زمین-ساختی و جغرافیای طبیعی است.

مدیریت بیابان لوت

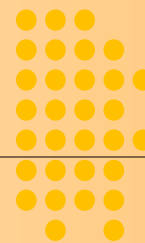
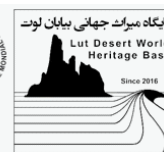
به دلیل ویژگی‌های خاص جغرافیایی و تاریخی، بسیار ضروری است که توجه بیشتری به اقدامات مدیریتی، حفاظتی و نظارتی لوت گردد که در این میان ثبت بیابان لوت به عنوان میراث جهانی برای پایداری و حفاظت منطقه قدم مؤثری بوده است.

پایگاه ملی بیابان لوت در تهران مستقر در کاخ موزه گلستان، پایگاه‌های استانی در روستاهای شفیع آباد (استان کرمان) و دهسلم (استان خراسان جنوبی) و نیز شهر نصرت آباد (استان سیستان و بلوچستان) و پایگاه محلی در شهر فهرج استان کرمان واقع هستند.

آدرس: تهران، میدان پانزده خرداد، مجموعه کاخ گلستان، پایگاه میراث جهانی بیابان لوت

Email: Irannaturalsites@gmail.com
Web: www.lutdesert.ir
Instagram: Lutdesert_ir
Tel: 021-33953010

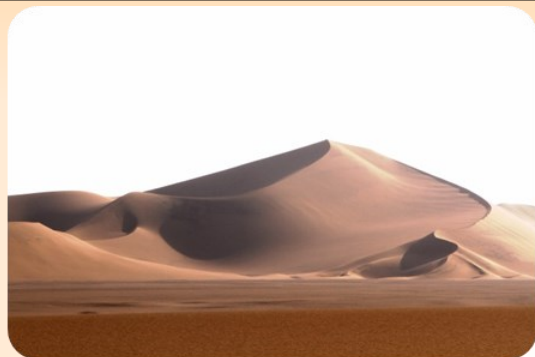
میراث جهانی بیابان لوت در استان کرمان

های ژپیس و نمکی در اطراف آن به شگفتی های دشت لوت افزوده است. ۴۰ مخروط آتشفشان کوتاه تر در سطح دشت لوت وجود دارد. گندم بریان پوشیده از سنگ ها و گدازه های بازالتی سیاه رنگ آتشفشانی در شمال شهر شهداد واقع است که یکی از جاذبه های کم نظیر این منطقه است.

از دیگر جاذبه های این منطقه می توان به هامادا (دشت مرتفع ریگی و شنی)، چاله های آبی- بادی در سطح هامادا، پلیگون ها (چند ضلعی) نمکی، سنگ های سه وجهی و سیقل خورده، ستون های عمودی آبی- بادی (اطراف کشیت) اشاره نمود که زیبایی خاصی به بیابان لوت بخشیده اند.

شهر خیالی لوت از مناظر دیگر لوت است که از اشکال فرسایشی عمدتاً آب (و نیز باد) تشکیل شده که شبیه یک شهر مخروبه بنظر می رسد. اشکال مختلف تراکمی ماسه در این منطقه شامل: برخان و انواع آن (به ویژه اشکال شبیه پرنده) در غرب لوت در حوالی پشوئیه و نیز غرب شهداد، رپیل مارک ها و مگاریپیل مارک-ها در بین کلوت ها، تپه های ماسه ای طولی، هرم های ماسه ای و بسیاری دیگر هستند که بسیاری از آن ها در نوع خود در دنیا بی نظیرند.

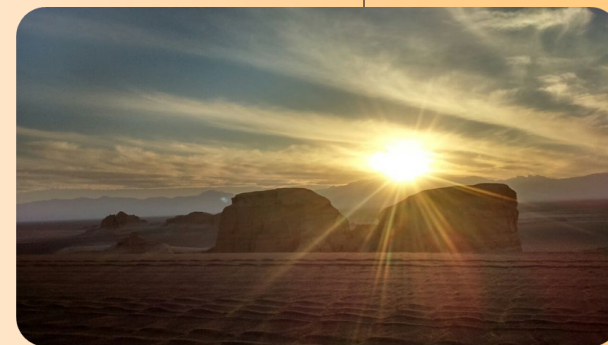
وجود رودخانه دائمی شور درگرم ترین منطقه جهان با کریستال

از نظر تولید محصولاتی چون خرما، درخت گز، انواع مرکبات، غلات و حنا معروف است.

بخش غربی و جنوبی بیابان لوت، از لحاظ زمین شناختی، ژئومورفولوژی بسیار غنی و متنوع و همچنین پوشش گیاهی تنک و متنوع، می تواند بسیار مورد توجه قرار گیرد. در حدود ۲۰ کیلومتری شهداد، درختان و درختچه های گز در گلدان های بیابانی لوت جای گرفته اند که به آن نبکا یا تل های گیاهی (تل گز) گفته می شود. گونه های گیاهی شامل دسته ای از گرامینه ها، درختچه های تاغ، گز و... می باشند. دشت شهداد توسط دو رودخانه و تعدادی قنات تامین آب آن به خوبی انجام می شود.

از ویژگی های منحصر به فرد بیابان لوت در استان کرمان می توان به بلندترین کلوت ها و طولیترین آن ها در دنیا در شرق شهداد و شمال فهرج اشاره نمود که در دنیا بی نظیر هستند. همچنین نبکاهای غرب بیابان لوت از بلندترین ها در جهان محسوب می شوند.

پایگاه میراث جهانی بیابان لوت

استان کرمان

دو پایگاه جهانی بیابان لوت در استان کرمان، یکی در شهداد و دیگری در فهرج قرار دارند. شهداد بزرگترین ناحیه جمعیتی دشت لوت، با نام تاریخی خبیص، در ۷۰ کیلومتری شمال شرق کرمان و در حاشیه غربی بیابان لوت قرار گرفته است. شهر فهرج واقع در جنوب بیابان لوت نیز حدوداً ۲۵۴ کیلومتر با مرکز استان فاصله دارد. مناطق غربی بیابان لوت در استان کرمان از جهات مختلف منطقه ای، ملی، بین المللی، جغرافیایی، زیستی، گردشگری، تاریخی و ... بسیار حائز اهمیت است.

از صنایع دستی این منطقه می توان به انواع کلاه، حصیر، بادبزن، جارو، قالی، چادر شب و ... اشاره کرد. این منطقه همانند گذشته